

Subiect: **Cerere de clasare a imobilului situat la nr. 176 – Biserica ortodoxă și cimitirul, Roșia Montană, Comuna Roșia Montană, Județul Alba**

Către: Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Alba
Domnului Director Matei Drîmbărean

În atenția: Primăriei Comunei Roșia Montană,
Comisiei Zonale a Monumentelor Istorice nr.10 – Alba, Mureș, Sibiu,
Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice,
Ministerului Culturii și Cultelor – Direcția Generală Patrimoniul Cultural Național

Stimate domnule Director,

Data fiind valoarea excepțională a sitului istoric Roșia Montană în întregul său, recunoscută și instituită prin includerea Comunei Roșia Montană în lista „unităților administrative cu concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național” – stabilită prin Planul de amenajare a teritoriului național, Secțiunea a III-a: Zone protejate (PATN/III), aprobat prin L.5/2000 – precum și prin înscrierea în Lista Monumentelor Istorice a unui număr de 3 situri și 46 de monumente aflate pe teritoriul comunei;

Având în vedere numeroasele construcții și ansambluri istorice valoroase, neincluse în Lista Monumentelor Istorice, aflate pe întreg cuprinsul comunei Roșia Montană, a căror valoare este recunoscută prin includerea lor, cu titlu generic – „monumente de arhitectură populară” și „ansamblu urban”, în rândul „monumentelor istorice de valoare națională excepțională” instituite prin PATN/III și este, de asemenea, constatată și semnalată în repetate rânduri prin studiile și documentațiile de urbanism realizate în ultimii ani pentru acest teritoriu – documentații analizate și avizate sau doar consultate de Comisia Națională a Monumentelor Istorice (prezentate în Anexa 2);

Dat fiind pericolul grav în care se află cea mai mare parte a patrimoniului cultural de la Roșia Montană, sub spectrul dispariției provocate de proiectul minier promovat de societatea Roșia Montană Gold Corporation;

În acord cu scopul principal înscris în Statutul Asociației „Arhitectură. Restaurare. Arheologie” – protejarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural;

În baza articolului 13 (1) 2. d) din Legea privind protejarea monumentelor istorice, nr. 422/2001, cu modificările și completările ulterioare, și a Normelor metodologice privind clasarea și evidența monumentelor istorice (aprobat prin OMCC nr. 2682/2003);

vă solicităm

Să inițiați procedura de clasare a imobilului situat în Roșia Montană, la nr. 176 – Biserica ortodoxă și cimitirul, Comuna Roșia Montană, Județul Alba.

Valoarea ansamblului care face obiectul acestei cereri este recunoscută și declarată prin documentațiile de urbanism în vigoare (completare PUG). Ansamblul este reprezentativ pentru patrimoniul cultural local și național, prin prisma tuturor criteriilor de clasare a monumentelor istorice.

Construită în 1781, biserica este reprezentativă pentru arhitectura de cult tradițională a zonei - atât prin tipologie arhitecturală, cât și prin sistem constructiv. Înscriindu-se într-o serie tipologică foarte bine reprezentată în zona Munților Apuseni, arhitectura bisericii se desfășoară pe de o parte în cadrul liniilor generale ale seriei - compoziția generală, sistemul constructiv - și pe de altă parte prin elemente originale, care dau valoare deosebită acestui monument - registrul de firide pictate de sub cornișa navei; acoperișul turnului, în trei registre; detaliile arhitecturale. Biserica poartă memoria ctitorului său, personalitate a istoriei locale - Mihăilă Gritta, miner prosper căruia i se datorează ridicarea a șapte biserici și șapte școli confesionale în zona Roșiei Montane.

În curte, în apropierea bisericii, se găsesc morminte, datând de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și până în prezent, dintre care cele mai vechi sunt marcate de monumente funerare valoroase. Aici se află mormântul lui George Gritta, tribun al Revoluției de la 1848, fiul lui Mihăilă Gritta. Întreg ansamblul reprezintă un pol major al acestei părți a așezării.

Ansamblul este în pericol de dispariție. Nucleul căruia îi aparține - centrul administrativ actual -, principalul nucleu al segmentului inferior al localității, constituit de-a lungul văii cu drumul principal și a câtorva ramificații ale acestuia, valoros pentru structura istorică a localității, este în curs de dezintegrare ca urmare a desființării a numeroase construcții, din inițiativa companiei miniere Roșia Montană Gold Corporation (în zona de influență a bisericii au fost desființate deja 17 case: nr. 145, 146, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 171, 172, 192, 193, 194, 196, dintre care 3 construcții istorice de mare valoare; urmează curând încă două case - nr. 163 și 164, pentru care există autorizații de desființare...). Ansamblul se află în zonele de protecție a șase monumente istorice clasate (casele nr. 184, 185, 186, 191, „Exploatarea minieră romană de la Alburnus Maior, Masivul Orlea” și „Vestigiile romane de la Alburnus Maior, zona Carpeni” - coduri LMI: AB-II-m-B-00272 - 75, și respectiv AB-I-s-A-00065.02, AB-I-s-A-00065.03) și este inclus în teritoriul unui alt monument istoric clasat („Situl arheologic Alburnus Maior - Roșia Montană”, cod LMI: AB-I-s-A-00065).

În aceste condiții, pentru consfințirea valorii deosebite a ansamblului și pentru protejarea sa eficientă, clasarea trebuie declanșată neîntârziat.

Anexăm cererii noastre și lista documentațiilor existente în arhiva Direcției Generale pentru Patrimoniul Cultural Național a Ministerului Culturii și Cultelor, din care pot fi extrase informații privitoare la contextul, caracteristicile și valoarea bunului de patrimoniu pentru care solicităm clasarea (Anexa 2).

Vă asigurăm, domnule director, de considerația și de sprijinul nostru.

Ștefan Bălici,
Vicepreședinte,
arhitect - urbanist,
specialist atestat în domeniul protejării monumentelor

Anexa 1

Imagini actuale ale construcțiilor pentru care solicităm clasarea (foto: ARA, 2007)

foto: CPPCN, 2000

foto: CPPCN, 2000

Anexa 2

Documentații referitoare la patrimoniul cultural al sitului Roșia Montană existente în arhiva Direcției Generale pentru Patrimoniul Cultural Național, din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor

- *Inventarierea clădirilor și structurilor istorice din localitatea Roșia Montană*
(Centrul de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural Național, 2000)
- *Completarea documentației pentru PUG Roșia Montană – Studiu de delimitare a centrului istoric*
(S.C. OPUS – ATELIER DE ARHITECTURĂ S.R.L., 2002; aprobat de Comisia Națională a Monumentelor Istorice; preluat în PUG și PUZ – Zona de dezvoltare industrială)
- *Studiu arhivistic*
(Petru Mortu, Bogdan Ciuculete; parte integrantă a *Studiului de delimitare a centrului istoric*, OPUS, 2002)
- *PUZ Zona istorică centrală Roșia Montană – Studiu istoric de fundamentare*
(OPUS, 2006) (<http://www.simpara.ro> > editura)
- *Centrul istoric Roșia Montană. Plan de management al patrimoniului cultural*
(OPUS, 2006) (anexat la PUZ Zona istorică centrală Roșia Montană; http://www.simpara.ro/rm/plan_management.pdf)